

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

Vereniging van "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

U i t d e S t a t u t e n :

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die het krachtens de grondregeleen van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe":

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge Veluwe-dagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

B e s t u u r :

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Voorzitter.

D.A. Kramer, Rotterdam, Vice-Voorzitter.

C.W. van Calcar, Secretaris-Penningmeester, Berg en Dalweg 5, Beekbergen, telefoon 06766 - 500, Giro 9 5 1 9 9 3.

Mevr. Ita Kreunen Mees, 2e Secr., "Windewaai", Hoenderlo, tel. 06768 - 262.

Ch.G. Matser, Burgemeester van Arnhem

H.M. Oldenhof, Burgemeester van Ede

Mr. A.L. des Tombe, Burgemeester van Apeldoorn

Prof. Dr. H. Engel, Amsterdam

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans, Putten

Mr. C.J. Pické, Hoenderlo

F.J. Tiele, Schaarsbergen

Mr. F. Oorthuys, Hoofd Onderafd. Natuurbescherming Dep. O.K.W., Den Haag

Prof. Dr. A.M. Hammacher, Dir. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. J.H. van Tuil, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderlo

} Leden

} Adv. Leden

Redactie "De Schouw"

adres: "Windewaai", Hoenderlo

telefoon 06768 - 262

Mevr. J.J. Hacke-Oudemans

Mevr. Ita Kreunen Mees

A.B. Wigman

De minimum-contributie bedraagt f 5,-- voor gewone leden; voor echtgenoten van leden f 1,--. Voor jeugdleden f 1,--. Organisaties en verenigingen kunnen, als zodanig, lid worden voor tenminste f 10,-- per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden.

VERSLAG OVER DE 28ste VELUWEDAGOP ZATERDAG 2 JUNI 1962

- Het onderwerp van deze samenkomst was "onderzoekingen omtrent de broedvogels in het Nationale Park", dat tijdens een wandeling toegelicht zou worden door Dr. H.N. Kluyver.

Nadat ongeveer vijftig deelnemers zich verzameld hadden bij Rijsenburg togen wij op weg per auto. Van de directeur was welwillend toestemming verkregen om voor deze excursie ook op onverharde wegen te mogen rijden, hetgeen de tocht zeer aantrekkelijk maakte voor de ouderen onder het gezelschap.

Dr. Kluyver vertelde, nadat wij aangekomen waren in een terrein met nestkasten, dat het onderzoek een oecologisch onderwerp betrof. Onder oecologie wordt verstaan de studie der betrekkingen der levende organismen tot de niet-levende en levende buitenwereld, of om het kortweg uit te drukken de studie van de totstandkoming van het evenwicht in de natuur. Welke factoren beheersen dat evenwicht? Dr. Kluyver werkt samen met het ITBON (Instituut voor toegepast biologisch Onderzoek in de Natuur) dat op de Hoge Veluwe reeds zo vele belangrijke onderzoekingen heeft verricht.

De oecologie van de mezen was nu als speciaal onderwerp gekozen. Men wilde weten of het verschil maakt of de mezen in een voedselrijk of voedselarm milieu hun broedsel verzorgen en groot brengen, welk percentage der jongen inderdaad volwassen wordt, of er verschil is in het eerste of tweede broedsel, wat betreft voeding en eindre-

sultaat en welke factoren hierbij van invloed zijn. In een betrekkelijk voedselarm (mezen leven hoofdzakelijk van insecten, die op hun beurt de voorkeur geven aan een milieu met veel loofhout) gebied, een dennenbos met weinig onderbegroeiing, werden nestkasten met opklepbare deksel opgehangen en genummerd. Het vlieggat werd voorzien van een plaatje. Dit laatste was listig bedacht om de vogels te wennen aan deze kleine belemmering die ten doel had haar te kunnen verwisselen tegen een instrumentje dat met een element automatisch een registratie-apparaat zou kunnen bedienen, zoals uit het "college" van Dr. Kluyver zou blijken.

Er werden nu achtereenvolgens nestkasten bezocht met eieren, enkele dagen oude jongen, broedende vogels, halfwas mezen, allemaal koolmezen.

De eitjes werden dadelijk na het leggen gemerkt, de jonge vogeltjes geringd of als zij nog te klein en te teer waren gemerkt door een nestveertje weg te knippen op een bepaalde plaats. Er bleek nu, dat dikwijls de eerste twee eitjes niet bevrucht waren en dus niet uitkwamen.

Daarna kwamen de vogels in de volgorde van het leggen uit, waarschijnlijk omdat zij vóór de eigenlijke broedperiode al 's nachts warmte hebben ontvangen van de in het nest zittende vogel.

Het broeden begint pas als 't broedsel voltallig is. De vrouwtjesmees krijgt dan een broedvlek, door op de borst veertjes uit te plukken. Op die plaats breidt het adergestel zich uit, 't bloed circuleert daar overvloediger en de lichaamstemperatuur stijgt, hetgeen ook nodig is, daar de eieren slechts uitkomen bij een temperatuur van 38°.

Nu is het duidelijk dat b.v. van een legsel van 10 eitjes er 8 uitkomen, maar dat wil nog volstrekt niet zeggen dat 8 meesjes volwassen worden. Bij het voeren krijgen de sterkste en hardste schreeuwers het eerste en meeste voedsel en dat zijn de in volgorde eerstgeborenen. In een voedselarm gebied moeten de mezen dus vele, vele malen voedsel aan-

brengen, soms niet genoeg voor het talrijke kroost, de zwaksten gaan dan binnen enkele dagen dood. Dat zijn de nestdotjes. Door het registratie-apparaat is gebleken dat ijverige mezen-ouders wel 300-400 keer per dag met voer de jongen bezoeken.

De bevolkingsdichtheid in een terrein hangt voor een groot deel af van de te vinden voedselrijkdom, onderlinge concurrentie, rust en nestgelegenheid. Dr. Kluyver toonde dat aan de hand van duidelijke kaarten.

Bij het bezoek aan de nestkasten, het openen en tonen, ja zelfs het verplaatsen van het mezengezin te midden der belangstellende vrienden, zaten de mezenouders dichtbij in de bomen angstig of sterk verontrust luidkeels te waarschuwen. Grote mannenhanden tilden voorzichtig enkele centimeters grote meesjes uit de beschuttende omgeving, ze werden getoond, gefilmd, verplaatst en er werd niets verstoord of bedorven.

Een diep ontzag moet men hebben zowel voor de voorzichtige onderzoekers als voor Moeder Natuur, die dit ingrijpen toelaat zonder merkbare schade.

De mezen groeien verbazend snel, na 17 dagen is het blinde, kale vogeltje in een vederkleed gestoken en vliegrijp. Eenmaal uitgevlogen keren ze niet terug naar het nest, ze worden nog wel af en toe gevoerd door de ouders, die in de buurt blijven, maar al gauw moeten zij voor hun eigen kostje zorgen. De oude mezen zijn dan al weer aan hun tweede broedsel begonnen.

Koolmezen voeren bij voorkeur hun nesten met wol (denk om Uw dekens bij open ramen!), de pimpelmezen met veertjes.

Na de mezenexcursie werd een spechtensmidse bezocht.

De grote bonte specht leeft in de winter van coniferenzaden, op de Hoge Veluwe veelal van dennenzaad. Dennenappels zitten gesloten een jaar lang aan de takken. In het tweede jaar gaan de appels door de zonnewarmte open, de gevleugelde za-

den waaien weg, de dennenappels vallen af. Voor-
dat dit nu gebeurt, oogst de bonte specht een den-
nenappel vol zaad, vliegt er mee naar een plaats,
waar hij de kegel kan klemmen om vervolgens er op
los te hakken met zijn sterke snavel om de zaden
eruit te halen. Wij zagen een armdikke den met ver-
takking als een mik, die tot smidse gediend had,
een lege dennenappel zat nog in de mik geklemd en
de grond was bezaaid met behakte dennenappels. Is
zo'n geschikte plaats gevonden, dan keert de specht
er telkens terug.

In het interessante boek van Sielmann "Een jaar
tussen de Spechten" komt een foto voor van een
bonte specht die een hazelnoot tracht te openen.
Na vergeefse pogingen maakte hij een holte, vangt
de weg springende noot op in zijn borstveren, net
zo lang tot de klem goed gevormd was om de noot
krachtig te behakken.

Dr. Kluyver wees het gezelschap nog op een holte
van een zwarte spechtenest, dat ovaal en groter
is dan van de bonte specht.

De timmerlieden van het bos werken wel eens voor
andere holenbroeders. De boomklever kan er beslag
op leggen, maar hij metselt dan het vlieggat gedeel-
telijk dicht, de gespaarde opening mag alleen hem
doorlaten. Kleine stukjes schors en dorre blaad-
jes, die de boomklever al klimmend en dalend langs
boomstammen verzamelt, maken dan de vloer van zijn
nest uit. In die rulle "rommel", zoals onze gids
het ons toonde, worden dan de eieren gelegd en de
jongen verzorgd.

De voorzitter had bij het begin der excursie Dr.
Kluyver en zijn assistent al dank gebracht voor de
leiding en de bereidheid het onderzoek toe te
lichten en daarmee konden de Vrienden aan het
einde van de prettige middag niet anders dan en-
thousiast instemmen.

Met de thee en de avondboterham bij de Koperen Kop
werd de geslaagde 28ste Hoge Veluwedag besloten.

H O G E V E L U W E - D A G

Denkt U om de 29ste Hoge Veluwe-dag op ZATERDAG 20 OCTOBER a.s.?

Verzamelen 2 uur op het parkeerterrein bij Restaurant Rijzenburg.

Nadere gegevens volgen te zijner tijd per convocatie.

TIJDELIJKE SLUITING VAN EEN GEDEELTE DER HOGE VELUWE

- Gelijk dit in alle West-Europese wildbanen gebruikelijk is, wordt tijdens de bronst van het edelwild het zuidelijke gedeelte van het Nationale Park, de Wildbaan, (ongeveer ten zuiden van de lijn Hoenderloo - Museum Krölller-Müller - Otterlo) voor het publiek gesloten. De regeling wordt aan de ingangen duidelijk kenbaar gemaakt. Bezoekers mogen van maandag 17 september tot en met zondag 14 oktober gebruik maken van de bitumeweg Museum - Kompagnieberg - Oud Reemst - Rijzenburg, doch het is n i e t geoorloofd deze te verlaten en zich in bos en veld te begeven. De directie van de Hoge Veluwe vertrouwt gaarne op de medewerking van het publiek, teneinde speciaal in deze periode de herten niet nodeloos te verontrusten. Ook het rijwielpad, voerende door de Wildbaan, is dan afgesloten.

Overigens houde men zich aan de openstellingsuren, nl. van 8 uur tot zonsondergang, d.i. op 17 september 18.52 uur tot 14 oktober 17.50 uur.

Directie Nat. Park de Hoge Veluwe.

NOODZAKELIJKE RUSTGEBIEDEN

- Sinds enige jaren wordt een gedeelte van de middensector van de wildbaan op de Hoge Veluwe volledig voor het wild gereserveerd. Deze enclave ligt aan de oostelijke grens, ongeveer ten zuiden van Hoog-Buurloo langs de weg Hoenderloo-Deelen. Het drukke bezoek aan het Nationale Park veront-rustte speciaal het grofwild in bedenkelijke mate, zodat het stellig in 't belang der dieren was, hen een bescheiden reservaat te verschaffen, waar zij ongestoord konden verblijven, want het publiek heeft er onder geen enkel beding toegang. Het bleek overigens herhaaldelijk, dat de bezoekers deze maatregel volkomen begrepen en konden billijken; soortgelijke voorschriften zijn trouwens op de bezittingen van "Natuurmonumenten" al sinds jaar en dag van kracht.

Op de Hoge Veluwe werd thans ook in de Plijmen, aan de westelijke grens bij het Jeneverbes-reservaat, zulk een refugium afgepaald en de directie vertrouwt bij voorbaat, dat het publiek ook voor de wenselijkheid van deze beschikking begrip zal tonen. Van beide terreinen is de begrenzing duidelijk met borden aangegeven

Directie Nationale Park "de Hoge Veluwe".

BIJ ONZE ILLUSTRATIE

- In de vacantiетijd was even voorbij Hoenderloo, van de grote weg af, geregeld een groep edelher-ten te zien, vlak achter het raster.

Het waren bokken die uitgeweken zijn vanwege de drukte in het Nationale Park en zich veilig voel-den achter het hoge hek.

Onze medewerker, de heer A.B. Wigman, schreef hierover in de Nieuwe Apeldoornse Courant van 21

juli 1962. Deze stond ons welwillend een van de foto's af voor "de Schouw".

Men kan er duidelijk het z.g. bastgewei in zijn volledige ontwikkeling op zien.

W A A R N E M I N G E N

E E N C O N F R O N T A T I E

- In het verslag over de Hoge Veluwedag op 2 juni j.l. is iets gezegd over het merkwaardige boek "Een jaar tussen de Spechten" van H. Sielmann. Ik kreeg de gelegenheid de inhoud te confronteren met de werkelijkheid.

Het aantal grote bonte Spechten is in mijn omgeving in de laatste jaren toegenomen. Geregeld komen zij op het wintervoer. Om het deze klimmers gemakkelijk te maken is naast het voerplankje een lange stok gezet met drie dwarslatten. Hieraan worden stukjes spek bevestigd, zodanig, dat de spechten tegen de stok zittend het spek kunnen "behameren" tegen lat of stok. Op los hangende versnaperingen zijn alleen mezen gesteld, die met grote handigheid in alle standen kunnen manoeuvreren.

In de buurt van de spekstok was verleden jaar ergens in een hoge stam een nest geweest.

Ouders en jongen waren op het voer gekomen en nu ging het er om wie van het viertal een nest zou maken in de directe omgeving. In april (dit jaar is alles wat laat) hadden wij 's morgens vroeg al van twee kanten telkens het opgewekte tjek gehoord, in verschillende bomen was ook al gedurig geroffeld.

Begin mei zat een spechte-man plotseling tegen een coniferenstam, een chamaecyparis Lawsaniana, geen tien meter van de spekstok en geen twintig meter van ons huis en dan nog wel op geringe hoogte van

de grond. Ik schatte ruim 2 m.

Zou hij nu heus daar een hol gaan hakken, niet te geloven. Maar jawel, na een korte inspectie werd de noordzijde gekozen. Sielmann vermeldt, dat dit dikwijls gebeurt, omdat veel bomen aan die zijde wat ruwer van schors zijn, wat het klimmen vergemakkelijkt. Het hakken begon met de omtrek van het gat af te tekenen en daarna regelmatig binnen die grens de schors weg te hakken. Niets kon de ijver van de spechte-man storen. Hij was gewend dat voertafel en -stok werden voorzien en dicht bij de boom kon men niet komen.

Onderhout en brandnetels zorgden voor afweer. Zes dagen lang ging het hakken en hameren onverpoosd door. Spechte-vrouw was wel in de buurt, maar ze liet het werk aan haar man over. En nu zullen niet veel mannen hun beste pak aantrekken bij een zwaar karwei, maar onze spechte-man werd met de dag mooier. Glanzend zwart met wit de flanken, wit de borst en fel-rood de vlek onder de staart en de streep op de kop. Er was haast geen tijd voor eten of drinken. Met de klimvoeten stevig verankerd, steunend met de korte staart tegen de stam boog hij het bovenlijf telkens achterover om met meer kracht te kunnen hakken. De hout-splinters vlogen in het rond. Na een dag was schors en spint doorboord, toen volgde het kernhout, dat bij deze coniferen naar de kern toe steeds roder van kleur en harder van substantie is.

Het was een buitenkansje om alles door de kijker zo vlakbij te kunnen volgen.

Al gauw was het gat zo ver gevorderd, dat de kop van de specht erin verdween, en dan telkens teruggetrokken werd om houtspaanders met flinke kopbewegingen te verwijderen. Tenslotte kwam het zover, dat er geen duikhouding meer nodig was, maar dat de spechte-man van binnen naar buiten kon werken. Met grote regelmaat verscheen de kop door het gat naar buiten om spaanders rond te strooien. Nu is een spechte-gat wel rond, maar de ingang

loopt op, gelijk de loopplank bij een schip, zodat het binnengaan zich altijd afspeelt in etappes. Snel aanvliegen met tjek-tjek geluid, landen onder of naast het gat, vlug klimmen, de loopplank nemen, vooroverbuigen, zakken in het urnvormige hol. Sielmann, die het heeft klaar gespeeld spechtennesten van binnen te fotograferen door een stuk uit de boom te zagen en de achterwand van het nest te vervangen door een glasplaat en zo vanuit een aangebouwde schuilhut waarnemingen te doen, toont ons, dat spechten ook met de kop omlaag kunnen afdalen. De klimvoeten worden gespreid tegen de wanden van het hol geplaatst en zo zakt de specht voorzichtig naar beneden om te voeren. De loopplank is dan ook uitermate geschikt om voor die manoeuvre het goede evenwicht te zoeken en later kan hij nog diensten doen om de jongen binnen het hol te houden.

Toen na een recordtijd van koortsachtig hakken het spechte-hol klaar was, lokte de specht zijn vrouwtje. Samen kleefden ze glanzend en kleurig naast elkaar tegen de rossige stam. De spechte-vrouw inspecteerde het hol slechts kort, een vrijage volgde en toen vloog eindelijk de spechte-man weg om eens langdurig te gaan fourageren. En de ega? Als een echte vrouw ging ze bedaard het nieuwe huis binnen om het nu eens echt goed op orde te brengen; ze hakte en pikte dat het een lust was. 't Hol moest dieper worden met kleine spaanders op de bodem, het vlieggat ronder, de loopplank gladder, kortom: inrichten. Spechte-man kwam eens kijken, maar zij had geen tijd om notitie van hem te nemen. De volgende dag verkeerde de spechte-vrouw telkens in de buurt, dan op deze, dan op die stam, niet ijverig naar insecten zoekend, maar zo kalmpjes aan of ze wat kwijt wilde. Dichtbij het gat zat ze, keek voorzichtig rond en ineens was ze in het hol verdwenen. Na geruime tijd kwam ze er opgewonden en luid tjekkend weer uit - geen twijfel aan: het eerste ei was op de houtspaanders gelegd. Dat her-

haalde zich meestal 's morgens en toen werd het stil rondom het spechte-nest. Het broeden was begonnen. Het hol is zo nauw en diep dat de broedende vogel slechts op de eieren kan zitten met opgeheven kop en staart. Maar het werd trouw volgehouden door beide ouders. Na de nacht kwam al vroeg meestal de spechte-vrouw opgewekt aanvliegen voor de aflossing en dan ging de spechte-man niet tegen een stam, maar tegen een dunne tak zitten, om uitgebreid toilet te maken. Met de snavel werden alle vleugel- en staartveren bewerkt, telkens zich schuddend tot alles weer prettig in de vorm zat en dan maar eens zien of er een ontbijt te vinden was aan de spekstok. Men moet vogels eigenlijk nooit in de zomer voeren, er is voedsel genoeg in de natuur en men mag hen niet verwennen ter wille van hun eigen behoud. In dit geval was het echter een aardige proef. 's Morgens en 's avonds werd er wel van het voer gegeten, maar verder bleef het bos de voorkeur genieten. Ik geloof dan ook dat voedsel zoeken een bezigheid is, die instinctief wordt verricht onafhankelijk van het resultaat. De hele dag door kon men het zachte hameren in de bomen horen.

Na twaalf dagen kwamen de jongen uit en meteen werd de kraamkamer schoongemaakt, eierschalen verwijderd. In de eerste dagen is het voeren minder belangrijk dan het warm houden van de naakte, blinde jongen. Via Sielmann kon ik mij voorstellen wat er in 't hol gebeurde als een der ouders met voer kwam aanvliegen. Op de loopplank bleef hij even zitten om de goede houding te vinden om het ingeslikte voer over te geven en in duikhouding tegen de opgezwollen mondhoeken van 't kroost te tikken. Eerst dan sperden de snaveltjes zich open en kon de voeding plaats hebben. Daarna werden de stuitjes bewerkt en de excrementen verwijderd. Het spek werd in de eerste dagen niet aangeroerd, maar naarmate de jongen groeiden was er veel proviand nodig. Na 16 dagen klommen de jongen naar

het vlieggat als ze de ouders hoorden aankomen en dan kon men de kleine snaveltjes zien, het bedelen horen. Op de vloerplank werd een gesmeerde boterham verankerd onder een gummiring. De specht maakte er dankbaar gebruik van door tegen de stok op te klimmen en dan plomp op de plank te springen. Dat voer werd niet ingeslikt, maar rechtstreeks uit de snavel gevoerd. Een concurrent uit de buurt werd nijdig weggejaagd en zelfs een keer overvallen met snavolhauwen.

Het vette voer bevorderde blijkbaar de spijsvertering van de spechtjes zodanig, dat op een middag de spechte-man flink maatregelen moest nemen. Met de excrementen in de snavel vloog hij telkens naar een eik met ruwe bast om zich vegend van zijn last te ontdoen. Daarna werd het hol met hakken en spaanders uitwerpen verdiept en opgeknapt. Dat duurde wel anderhalf uur. Ik vroeg mij af waar de jongen zo lang bleven bij die schoonmaakbeurt. Ze gaven althans geen kik. Het uitvliegen, of de pogingen daartoe duurde drie dagen. De ouders waren moe van het voeren, dat volgens Sielmann wel 43 keer in een uur kan geschieden. Telkens probeerden ze dan ook de jeugd tot uitvliegen te noden. Een specht ging dan naast het gat tegen de boom zitten en streek met zijn snavel tegen de schors, zoals men een mes aanzet, links, rechts. Dan vloog hij een eindje weg, kwam weer terug. Een nieuwsgierig spechtje keek met zijn kop over de loopplank, luid roepend, telkens terugtrekkend, soms er half uithangend. Hij keek omhoog, omlaag, toch wel een hele waag, neen nog even wachten. Dat ging zo drie dagen achtereen, tot op een mooie zondagmorgen, de luidste schreeuwer ineens uit het gat vloog tegen de naastbijzijnde boom, gevolgd door een tweede. Meer heb ik er niet kunnen waarnemen.

Het levendige bedrijf was beëindigd. Ik zat als in een lege toneelzaal bij neergelaten scherm, ik miste de bonte vrienden echt.

Met een ladder gewapend werden de brandnetels ge-

trotseerd om het nest eens op te meten. Het gat was gemaakt op 2.17 m boven de grond; de stam-omtrek daar ter plaatse was maar 68 cm, zodat de doorsnede bijna 23 cm bedroeg. De doorsnede van het hol was 15 cm, de stam was dus tot over de helft uitgehold. De diepte van het nest was 26 cm. De loopplank was 4 cm lang met een helling van 2 cm, zodat het eigenlijke gat 5 x 5 cm was en de buitenomtrek van het gat 5 x 7 cm. De loopplank was ruw geworden door de snavelhauwtjes van de jongen, die zich braaf geoefend hadden, ook rondom het vlieggat.

Na veertien dagen vochten twee jonge bonte spechten bij de spekstok, onmiskenbaar onze spechten!

J.J.H.-O.

MUSEUM NIEUWS

De laatste aanwinst voor het BEELDENPARK is een groot bronzen beeld uit 1961 van KENNETH ARMITAGE. Deze Monitor ontstond in een periode waarin Armitage met een grote (ovalen) zonnesculptuur bezig was voor de gevel van het Château Mouton Rothschild bij Bordeaux. Armitage zegt zelf, dat hij bij het werken aan de gevelsculptuur (en aan de Monitor) voortdurend moest denken aan merkwaardige zwammen die hij eens gevonden had, die in horizontale lagen groeiden aan een boomstam. Dit is dus een heel duidelijk voorbeeld hoe het centrale beeld (de zon voor het kasteel van Rothschild) doordrongen en ten dele vervormd kan worden door nevenbeelden - door herinneringsbeelden die onder het werk, door de vorm van de sculptuur, bovenkomen.

De data voor de HERFSTCONCERTEN staan nog niet geheel vast; het is echter wel zeker, dat in oktober de negerbariton Thomas Carey zal komen, in november het Nederlands Strijkkwartet o.l.v. Nap de Klyn en in december het Quadro Amsterdam, waar o.a. Frans Brüggen en Anne Blylsma in meespelen.

Van begin oktober tot half november wordt er een grote VAN GOGH-TENTOONSTELLING gehouden in Warschau; eind december (tot half maart) gaat dezelfde collectie naar Tel-Aviv en Haifa. In deze periode zal er dus gelegenheid zijn om veel schilderijen, die al maanden in het depot stonden, weer in het museum te exposeren.

E.J.

NACHTVORST BEROKKENDE SCHADE

- In de nacht van 31 mei op 1 juni 1962 hadden kwekerijen en jonge aanplantingen op de Hoge Veluwe het kwaad te verduren door de vorst, die zich dit keer niet tot de gevreesde IJsheiligen - 11-13 mei - bepaalde, maar een paar weken nadien de kop nog eens onverhoeds opstak, zulks ten detrimente van de jeugdige opstanden.

v.T.

WANDELEN MET DE A.N.W.B.

- Door de Kon. A.N.W.B. wordt de traditie van het organiseren van tweedaagse wandelingen op de Hoge Veluwe ook dit seizoen gehuldigd. Voor de nazomerwandeling op 15 en 16 september fungeert het Bondscafé "Rust een weinig", Middenweg 1, Hoenderlo als vertrekpost. Bussen van de Veluwe Autodienst brengen er de wandelaars heen van de stations Ede-Wageningen, Apeldoorn en Arnhem. Behalve het inschrijfgeld moet f 0,50 worden betaald voor de toegang tot het park.

JONG WILD MOET ONGESTOORD BLIJVEN

- Hopelijk is het ten overvloede, dat nogmaals gewezen wordt op het dringende verzoek jonge dieren, die in het veld worden aangetroffen, onberoerd te laten. Meermalen komt het voor, dat bezoekers uit onwetendheid of gedreven door bepaalde impulsen zulke babies in de hand nemen, hen verslepen naar een plekje met gunstig licht voor een foto of hen zelfs meenemen naar boswachter of jachtopziener, omdat men ten onrechte meent met weesjes of verdoodden te doen te hebben.

Onder vrijwel alle denkbare omstandigheden doet men er het beste aan dergelijke "vondelingen" ongemoeid te laten, want zonder dat men het weet bevinden ze zich in de uitstekende hoede van de moeder.

De r h a l v e g e e n g e z e u l m e t j o n g w i l d !

v.T.

++ Geluidloos vallen de vergeelde bladen
En droppen zacht op mijn gebogen hoofd.
Veel mensen gaan voorbij, blij en beladen.
Wat bracht ge jaar, van wat ge hebt beloofd?

Heur. Roland helst

